

SOCIÁLNÍ SLUŽBA TÝDENNÍ STACIONÁŘ V KONTEXTU PANDEMIE COVID-19

WEEKLY INPATIENT SOCIAL SERVICE IN THE CONTEXT OF THE COVID-19 PANDEMIC

**Adéla MOJŽÍŠOVÁ, Zuzana TRUHLÁŘOVÁ, Aneta MARKOVÁ, Radka PRÁZDNÁ,
Ivana HAVRÁNKOVÁ, Pavel ZIKL, Michal NESLÁDEK, Petra BENDO VÁ**

Abstrakt

CÍL: Pandemie COVID-19 významně ovlivnila poskytování sociálních služeb osobám se zdravotním postižením. Cílem této stati je popsat faktory, které ovlivňovaly v době pandemie poskytování pobytové sociální služby – týdenního stacionáře. TEORETICKÁ VÝCHODISKA: Týdenní stacionář je pobytová sociální služba, která je poskytována klientům se sníženou soběstačností, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. Její realizace je významnou podporou pro kvalitu života lidí se zdravotním postižením a jejich pečovateli. V době pandemie musela tato sociální služba reagovat na krizové podmínky. METODY: Výzkum byl realizován za využití kvantitativních a kvalitativních metod. V počáteční fázi proběhlo kvantitativní šetření u poskytovatelů sociálních služeb. Cílem dotazníkového šetření bylo v první řadě zmapovat faktory, které ovlivňovaly realizaci fungování pobytové služby – týdenní stacionář v době pandemie COVID-19. Dotazník byl realizován online formou a byl vytvořen a distribuován v prostředí LimeSurvey. Výsledky z dotazníkového byly dále konkretizovány prostřednictvím fokusních skupin se zástupci poskytovatelů týdenních stacionářů. VÝSLEDKY: Z výsledků šetření vyplynulo, že z pohledu poskytovatelů sociální služby týdenní stacionář byla za významný faktor z hlediska provozu služby v mimořádných podmínkách považována absence sdílení informací a absence metodické podpory ze strany zřizovatele služby, izolace klientů a nemožnost v některých obdobích pandemie poskytovat pobytovou službu.

Klíčová slova: TÝDENNÍ STACIONÁŘ. PANDEMIE COVID-19. SOCIÁLNÍ SLUŽBY. KLIENTI SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM. METODICKÁ PODPORA.

Abstract

OBJECTIVE: The COVID-19 pandemic has significantly affected the provision of social services to people with disabilities. The aim of this paper is to describe the factors that influenced the provision of residential social services - weekly residential care during the pandemic. THEORETICAL BACKGROUND: Weekly residential care is a residential social service provided to clients with reduced self-sufficiency whose situation requires regular assistance from another person. Its implementation is an important support for the quality of life of people with disabilities and their caregivers. During the pandemic, this social service had to respond to crisis conditions. METHODS: The research was conducted using quantitative and qualitative methods. In the initial phase, a quantitative survey was conducted with social service providers. The aim of the questionnaire survey was primarily to map the factors that influenced the implementation of the functioning of the residential service - a weekly residential centre during the COVID-19 pandemic. The questionnaire was implemented in an online form and was created and distributed in the LimeSurvey environment. The results from the questionnaire were further fleshed out through focus groups with representatives of weekly residential care providers. RESULTS: The results of the survey showed that from the point of view of the providers of the weekly residential care service, the absence of information sharing and lack of methodological support from the service provider, the isolation of clients and the inability to provide residential care in some periods of the pandemic were considered to be significant factors in terms of the operation of the service in emergency conditions.

Keywords: PANDEMIC COVID-19. SOCIAL SERVICE. WEEKLY RESIDENTIAL CARE. CLIENTS WITH DISABILITIES. METHODOLOGICAL SUPPORT.

ÚVOD

Pandemie COVID-19 přinesla do společnosti mnoho změn a je možné ji považovat za jednu z nejobtížnějších období ve vztahu k fungování sociálních služeb nejen pro klienty se zdravotním postižením, na které se zaměřil náš výzkum. Rok 2020 a 2021 se stal po poskytovatele i uživatele sociálních služeb obdobím změn, které pravděpodobně ovlivní poskytování sociálních služeb i v budoucnu.

Ukázala se nutnost multidisciplinárního přístupu v období epidemie v kontextu práce s klientem a ve spolupráci s ostatními organizacemi včetně potřeby zapojit co nejvíce odborníků do realizace péče o osoby se zdravotním postižením.

Landers, Minyard, Lanford et al., (2020); Doody, Keenan, (2021) upozorňují na důležitost rozvoje krizového řízení v sociálních služebách ve spolupráci s veřejným zdravotnictvím, a to celé v kontextu komunity v případné opakující se pandemické situaci.

V období pandemie COVID-19 se významně zvýšilo riziko sociální izolace klientů. V určitém období pandemie COVID-19 došlo k výraznému omezení a mnohdy i k uzavření dané služby. Riziko sociálního vyloučení se tak stalo zájmem veřejného zdraví, které bylo do doby propuknutí pandemie, společností i odborníky zanedbáváno (Embregts et al., 2022). Neopomenutelná je další souvislost mezi sociální izolací, osamělostí a depresí v kontextu sociálních služeb a pandemie COVID-19. Dle Smith a kol. (2020) období pandemie COVID-19 identifikovalo potřebu, aby se pomáhající organizace sjednotily a vytvořily mezisektorová partnerství, ve kterém by bylo možné zachovat poskytování služeb a programů pro zapojení a podporu klientů v této rizikové a obtížné době. Síť sociálních služeb pro klienty by měla poskytovat zásadní infrastrukturu s nabídkou takových služeb v době pandemické, aby se snížilo riziko sociální izolace u klientů. S využitím odborně navrženého postupu v této oblasti by klienti mohli dosáhnout zmírnění rizika sociální izolace a zároveň zůstat v bezpečné fyzické vzdálenosti od ostatních.

V ČR byla uplatňována karanténní opatření, která zasáhla do životů a fungování institucí, jednotlivců i celých rodin (Navrátil, 2020; Nyklová, Moree, 2021). Jedno z opatření, které česká vláda zavedla, bylo uzavření školských zařízení, vybraných sociálních služeb a po delším čase umožnila přechod dílčích činností a služeb do online prostředí (Vláda ČR, 2021; MZ ČR, Mimořádné opatření, 2020). Formálně pečující se tak ze dne na den museli vypořádat se zátěží, kterou sama o sobě epidemiologická situace přinesla, ale také se zátěží, která se pojila s péčí o další členy domácnosti, vč. jejich podpory při vzdělávání (ČOSIV, 2021). Aliance pro individualizovanou podporu (2020) publikovala statistické údaje o zapojení neformálně pečujících osob v systému péče o osoby se zdravotním postižením a zdůraznila nutnost systémové podpory tohoto segmentu. V době epidemie došlo postupně k pozastavení činnosti sociálních služeb včetně týdenních stacionářů a následně i přerušování poskytování sociálních služeb. V následném období docházelo k postupnému obnovení činnosti poskytovatelů sociálních služeb, jejich realizace však byla omezena řadou hygienických a organizačních opatření (Lusková, Solichová, 2020). V takto krizových podmínkách a okolnostech je velmi obtížné zachovat kvalitu sociální služby v rozsahu, který je definovaný v zákoně o sociálních službách, a naplňovat standardy kvality sociálních služeb (Bradley, Elkins, Herrin et al., 2011; Truhlářová, Havigerová, Haviger 2021; Hughes, Anderson, 2022).

Nedostupnost sociálních služeb v důsledku pandemie negativně dopadla ve svých důsledcích na osoby se zdravotním postižením, ale i na pečující osoby (Kendall, Ehrlich, Chapman et al., 2020/2022; Rose, Willner, Cooper et al., 2022).

Tyto skutečnosti velmi ovlivnily funkčnost nastavení systému sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením. Ukázal se význam a důležitost konceptu týdenního stacionáře jako sociální služby, jehož cílem je podpora klienta, ale i sekundárně pečující osoby (zákon 108/2006 Sb.). V době pandemie COVID-19 se v České republice provoz týdenních stacionářů a dalších zařízení sociální péče musel přizpůsobit opatřením a omezením, která byla zavedena vládou v době pandemie. Opatření se v průběhu pandemie měnila v závislosti na aktuální situaci a rizikovitosti daného období. Uživatelé pobytového typu sociální služby zůstali velmi často bez jakékoliv pomoci, bez informací a návaznosti či propojenosti na návazné sociální služby. Tím docházelo k výraznému zhoršení kvality život lidí se zdravotním postižením a jejich pečovateli, mnohdy i k ohrožení zdraví.

CÍLE A METODOLOGIE

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jak rizikové faktory (využívání metodické podpory a získávání informací, organizační opatření/omezení využití pro zajištění zdárného chodu služby v epidemiologické situaci, oblasti práce s klienty a personální oblast) ovlivňovaly poskytování pobytové služby týdenní stacionář v době pandemie. Dílčím cílem bylo zjistit, jak tyto rizikové faktory vnímali samotní sociální pracovníci v sociální službě týdenní stacionář a jaké změny by navrhovali.

V rámci výzkumného šetření byla použita kombinovaná výzkumná strategie. Kvantitativní výzkumná strategie, technika dotazníku vlastní konstrukce, se zaměřovala na problematiku realizace sociální služby týdenního stacionář v době pandemie a na identifikaci rizikových faktorů dle názorů ředitelů a vedoucích této služby. Výsledný dotazník byl následně pilotně ověřen u vybraných poskytovatelů sociálních služeb v říjnu 2021. Vlastní dotazníkové šetření bylo realizováno v období listopad 2021 až leden 2022. Při oslovování služeb byly využity kontakty z Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV ČR. Výzkumem se zjišťovaly zkušenosti poskytovatelů sociálních služeb s realizací vybrané služby v době krizového či nouzového stavu na počátku pandemie COVID-19 a v době sběru dat. Dotazníkové šetření bylo realizováno skrze prostředí LimeSurvey, přičemž distribuce dotazníku byla provedena pomocí e-mailové komunikace. Součástí dotazníku byl informovaný souhlas. Data z dotazníků byla analyzována pomocí prostředků popisné statistiky. Analýza byla provedena pomocí programu MS Excel.

Dále byla využita kvalitativní výzkumná strategie, technika fokusních skupin s vedoucími pracovníky v týdenních stacionářích, jejímž cílem bylo zjistit, jak tuto situaci vnímali sami pracovníci, kteří přímo realizovali danou službu a jak by na základě této zkušenosti nastavili realizaci služby pro případ budoucí krizové situace. Fokusní skupiny byly realizovány v období duben až červen 2022. Zjištěné výpovědi informantů byly doslovně přepsány, kategorizovány a následně analyzovány formou kvalitativní obsahové analýzy v programu Atlas.ti. Informanti byli seznámeni s průběhem a obsahem těchto skupin, byla jim garantována anonymizace zjištěných informací.

Etické aspekty výzkumu byly projednány a odsouhlaseny Etickou komisí Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, č.j. EK019/2021. Etika v dotazníkovém šetření byla zajištěna dopředu zasláním dokumentem o realizovaném

výzkumu a následně prohlášením účastníka s jejich zapojením do výzkumu. U fokusních skupin byla etika zajištěna dokumentem „Informace pro účastníky výzkumu“ a dále smluvním vztahem mezi konkrétním aktérem vybrané sociální služby a výzkumnou institucí. Získaná data ze všech fází výzkumu byla pro potřeby analýzy anonymizována. Úložiště dat je zabezpečeno JU. Ve všech fázích výzkumu bylo možné ze strany respondenta či informanta odstoupit z výzkumu s tím, že všechna data budou smazána.

Respondenti výzkumu

V období realizace výzkumu bylo registrováno v ČR celkem 48 poskytovatelů sociálních služeb týdenních stacionářů. Byl tedy osloven základní soubor 48 poskytovatelů sociálních služeb týdenní stacionářů, z toho se do výzkumného šetření se zapojilo 14 institucí, tj. 29 % ze základního souboru. Respondenty dotazníkového šetření byli ředitelé, případně vedoucí těchto služeb. Hlavním záměrem bylo, aby daný respondent měl zkušenost s vedením služby v době pandemie. Do výzkumného šetření se zapojili poskytovatelé služby týdenní stacionář z osmi krajů ČR. Nejčastější cílovou skupinou zapojených sociálních služeb týdenních stacionářů do výzkumu byli klienti s mentálním postižením (78,6 %), dále pak klienti s kombinovaným postižením (35, 7%) v dospělém (50 %) a seniorském věku (21,4 %).

Fokusních skupin se zúčastnilo 5 komunikačních partnerů, vedoucích pracovníků týdenních stacionářů. Výběr účastníků byl záměrný. Délka fokusních skupin, které byly realizovány on-line prostřednictvím MStteams, byla 3 hodiny.

VÝSLEDKY

Z dotazníkového šetření vyplynuly čtyři problematické oblasti, z kterých vyplývají rizikové faktory pro realizaci služby - **metodická podpora a získávání informací, organizační opatření/omezení využívaná pro zajištění realizace služby v epidemiologické situaci, práce s klienty a personální oblast.**

Tabulka 1: Problematické oblasti při využívání metodické podpory a získávání informací

<i>Problematické oblasti při využívání metodické podpory a získávání informací</i>	<i>Počátek pandemie (%)</i>	<i>Období listopad až prosinec 2021 (v %)</i>
<i>Příliš časté změny</i>	78,6	64,3
<i>Nepřehlednost informací</i>	78,6	71,4
<i>Absence centrálního zdroje informací</i>	71,4	50
<i>Příliš obecná/nespecifická met. podpora.</i>	50	35,7
<i>Met. podpora vydávána příliš pozdě</i>	28,6	21,4
<i>Nedostatečná možnost odborných konzultací</i>	7,1	14,3
<i>Nedostatek informací celkem*</i>	57,1	35,7
<i>... ze zdravotní/hygienické oblasti</i>	21,4	0
<i>... z právní oblasti</i>	21,4	21,4
<i>... o práci s klienty</i>	14,3	7,1
<i>... o práci se zaměstnanci</i>	7,1	0
<i>... jak pracovat s blízkými osobami</i>	21,4	14,3

Z realizovaného šetření jsme identifikovali jako významné faktory, který ovlivňovaly poskytování týdenního stacionáře na počátku pandemie, příliš časté změny v metodické podpoře (78,6 %), nepřehlednost informací (78,6 %), absence centrálního zdroje informací (71,4 %) a nedostatek informací (57,1 %). Respondenti uváděli, že nedostatek informací především postrádali ze zdravotní oblasti, právní oblasti a metodické informace jak pracovat s blízkými osobami klientů. Tyto problematické oblasti se částečně proměnili na konci roku 2021. Klesla absence informací z centrálního zdroje, která začala být saturována především MPSV a Asociací poskytovatelů sociálních služeb (50 %), a výrazně se snížil celkový nedostatek informací na 35,7 %. Naopak i v pokročilé fázi pandemie COVID-19 přetrvávala nepřehlednost informací (71,4 %) a příliš časté změny v metodické

podpoře (64, 3 %) a poskytovatelé postrádali informace z právní oblasti ve stejné míře, jako na začátku pandemie. Vedoucí pracovníci v rámci kvalitativního výzkumu popisovali období jako chaotické, s velice krátkým časový prostor na zavádění nařízení vlády či ministerstva. Zdůrazňovali nepřehlednost a nesrozumitelnost pravidel, komplikovanost daných nařízení a velký problém s nedostatkem financí s ohledem na nutnost zabezpečit hygienická opatření. S postupující dobou pandemie se dle jejich vyjádření situace s předáváním informací částečně zlepšila.

Tabulka 2: Organizační opatření/omezení využítá pro zajištění zdárného chodu služby

Opatření/omezení	Počátek pandemie (%)	období listopad až prosinec 2021 (v %)
Zavedení hygienických opatření	100	85,7
Zákaz vstupu 3. osob do zařízení	78,6	42,9
Pozastavení přijímání nových klientů	50	0
Omezení doby poskytování sl.	21,4	0
Omezení kapacity služby	21,4	0
Prostory pro karanténu/izolaci kl.	64,3	21,4
Původně prez. služby poskyt. distančně	7,1	0
Omezení či zákaz návštěv	92,9	64,3
Omezení vycházek klientů mimo službu	57,1	21,4
Omezení či zákaz pohybu klientů po sl.	14,3	7,1
Omezení vzájemného kontaktu mezi kl.	57,1	7,1
Omezení či zákaz spol. stravování kl.	42,9	7,1

Nejvýznamnější organizační opatření/omezení realizovaná na začátku pandemie COVID-19 pro zajištění zdárného chodu pobytové služby byla hygienická opatření, která byla zavedena v TS ve 100 %. Dalším významným opatřením byl zákaz návštěv (92,9 %), zákaz vstupu 3. osob do služby (78,6 %) a pozastavení přijímání nových klientů (50 %). Na konci roku 2021 stále přetrvávaly v TS zavedená hygienická opatření (85,7 %) a omezení návštěv (64,3). Na konci roku 2021 se výrazně snížila míra omezení vzájemného kontaktu mezi klienty u služby TS a to z 57,1 % na 7,1 % a míra omezení společného

stravování klientů v pobytové službě (ze 42,9 % na 7,1 %). Všechna tato opatření sekundárně výrazně dopadala na neformálně pečující osoby, (tj. osoby blízké, rodiny klientů) a generovala další rizikový faktor v době pandemie – sociální izolaci klientů týdenních stacionářů, kteří přerušili nebo ukončili využívání týdenního stacionáře kvůli obavám o zdraví. Tuto skutečnost uváděli i vedoucí pracovníci, jak komplikovanou záležitostí bylo pro klienty vrátit se do sociální služby, příp. ji využívat za nových podmínek, kdy nebylo dle vedoucích pracovníků vůbec jednoduché udržet kvalitu služby a naplňovat standardy kvality. Proto vedoucí pracovníci navrhovali vytvoření metodických materiálů se základním pracovním rámcem pro případ budoucí krizové situace v TS. Z fokusních skupin vyplynulo doporučení vedoucích pracovníků, aby v budoucnu nebyly sociální služby uzavírány plošně, ale za předpokladu přítomnosti zdravotnického pracovníka. Dále doporučovali rozvíjet poskytování služeb v online prostoru v případě budoucí pandemie.

Tabulka 3: Oblasti nejvíce problematické při práci s klienty

Problematické oblasti	Počátek pandemie (%)	období listopad až prosinec 2021 (v %)
Klienti přerušili/ukončili využívání sl.	50	35,7
Informování klientů/vysvětlení situace	50	21,4
Péče o klienty s onemocněním COVID	28,6	0
Dodržování opatření – klienti a blízké os.	28,6	28,6
Zhoršení psychického stavu klientů	50	21,4
Zhoršení fyzického stavu klientů	28,6	14,3
Nemožnost pracovat na st. cílech	64,3	35,7
„Propad klientů“	28,6	21,4
Vznik mimořádných krizových situací	21,4	14,3
Obtíže v udržení kvality služby	35,7	28,6
Obtíže při zajišťování práv klientů	7,1	7,1

Jak uvedlo 50 % respondentů výzkumu, na počátku pandemie byla nejvíce problematické, že klienti přerušili nebo ukončili využívání služby TS a tato situace v určité míře přetrvala do konce roku 2021 (35,7 %). Ve stejné míře respondenti v rámci šetření uvedli, že klientům TS bylo velice problematické předávat informace o vývoji pandemie a vysvětlit jim vzniklou situaci. Tyto nesnáze se s dobou trvání pandemie zlepšily a na konci roku tuto problematickou oblast uvádělo už jen 21 % respondentů. Na počátku pandemie identifikovali respondenti nemožnost pracovat s klienty na stanovených cílech v rámci individuálního plánování (64,3 %) a zhoršení psychického stavu klientů v TS (50 %). Dle vyjádření respondentů se tento faktor úměrně dobře trvání pandemie snižovat. Za zajímavé zjištění je možné považovat skutečnost, že na začátku pandemie respondenti jako problematickou oblast při práci s klienty identifikovali péči o klienty s onemocněním COVID-19 (28,6 %), na konci roku 2021 již tento faktor nebyl identifikován. Jak uvedli vedoucí pracovníci v rámci kvalitativního šetření, tato data byla výrazně spojena se skutečností, že nabídka očkování byla pro pobytové služby přednostní a klienti a jejich rodiny této nabídky využili. Dalším faktor se týká obtížnosti spjaté s udržením kvality služby TS, kdy 35,7 % respondentů uvedlo toto riziko na počátku pandemie a 28,6 % respondentů na konci roku 2021. Po celou dobu pandemie byl významný faktor lidských práv, který na začátku pandemie byl spojen s uzavřením této sociální služby a v dalších obdobích s omezeními poskytované služby, která klientům výrazně zhoršovala psychický i fyzický stav a v některých případech narušila pravidelný kontakt s rodinou. Vedoucí pracovníci často velice negativně hodnotili s tím spojenou izolaci klientů.

Tabulka 4: Využívaná opatření v rámci personální oblasti

Problematické oblasti	Počátek pandemie (%)	období listopad až prosinec 2021 (v %)
Personální nedostatek	71,4	50
Ukončení pracovního poměru	0	0
Únava, vyčerpání pracovníků	42,9	35,7
Zhoršený psych. stav pracovníků	21,4	21,4
Vznik fyzických zdravotních potíží	14,3	14,3
Zhoršení vztahů v týmu	35,7	35,7
Zhoršená nálada v týmu	71,4	42,9
Nedost. kompetence/znalosti pracovníků	21,4	7,1
Onemocnění pracovníků	57,1	42,9
Péče o dítě	50	21,4
Ošetřování blízké osoby	14,3	7,1

Faktor personálního zabezpečení služby v době pandemie byl zásadní a z výzkumného šetření vyplynulo, že v době pandemie poskytovatelé pocíťovali personální nedostatek, a to na začátku pandemie (71,4 %), ale i na konci roku 2021 (50 %). Zajímavé je však zjištění, že žádný zaměstnanec neukončil pracovní poměr i přesto, že byl identifikován respondenty přetrvávající faktor únavy a vyčerpání a zhoršení vztahů v týmech v průběhu pandemie a vysoká nemocnost mezi zaměstnanci služby TS. Na počátku pandemie do personální oblasti výrazně zasáhl faktor péče o dítě (50 %), ten však do konce roku 2021 výrazně klesl a to na 21,4 %. Celou sledovanou dobu zaměstnanci často vykonávali i jiné pracovní činnosti než ty, které mají v náplni práce ve službě TS. Jak uvedli komunikační partneři, v některý TS byla k dispozici online supervize, která byla u zaměstnanců vnímána spíše negativně.

Zkušenosti se studenty, zaškolení dobrovolníků a externistů někteří vedoucí pracovníci popisovali jako velice zatěžující. Nejtěživější v personální oblasti pro sledovanou sociální službu v období pandemie byl obecně nedostatek pracovníků z důvodu onemocnění nebo péče o osobu blízkou. Pro některé zaměstnance tato potřeba skloubit péči o klienty v pobytové službě a péči o rodinu byla velice zatěžující.

Vedoucí pracovníci v průběhu šetření uvedli, že se pracovníci v době krize naučili něco nového, především využívat pro komunikaci IT technologie. Faktor nových forem komunikace mezi klienty a poskytovateli služby otevřel nové možnosti nejen v období pandemie. Klienti a jejich rodiny se v souvislosti s pandemií vybavili IT technologiemi a získali zkušenosti s online komunikací. Obtížné bylo využívání IT technologií u klientů s mentálním postižením, ale s pomocí rodin a pracovníků sociálních služeb v mnoha případech tuto kompetenci získali.

Vedoucí pracovníci v rámci fokusních skupin identifikovali nezbytnost přítomnosti zdravotně-sociální péče v TS nejen v době pandemie. Uvedli, že bylo velice náročné pro fungování týdenního stacionáře zajistit spolupráci s praktickými lékaři v době pandemie a doporučují rozšíření odborného personálu v sociálních službách o zdravotníky.

DISKUSE

V rámci výzkumného šetření byly sledovány rizikové faktory a oblasti, které významně ovlivnily poskytování pobytové služby týdenního stacionáře v době pandemie COVID-19. Jednou z významných problémových oblastí bylo poskytování metodické podpory organizacím a získávání aktuálních informací v průběhu pandemie. Jako výrazný nedostatek vnímali zástupci organizací příliš časté změny a nepřehlednost poskytovaných informací. Havránková a kol. (2022) poukazují na význam metodické podpory pro poskytovatele sociálních služeb v době krizových situací a poukazují na důležitost srozumitelného komunikačního systému předávání informací od resortních ministerstev přes krajské úřady po poskytovatele sociální služby. Je tedy nezbytné pro sociální služby vybudovat centrální zdroj informací a nastavit systém sdílení těchto informací pro případ další pandemické situace (Jesus a kol., 2021; Prázdná a kol., 2022; Zíkl a kol.2022).

V oblasti organizačního zajištění realizace poskytování služby bylo u týdenního stacionáře zásadní období v době pandemie, kdy bylo omezeno poskytování této služby. Tento aspekt výrazně ovlivnil realizaci a následné fungování sociální služby týdenní stacionář v dalších etapách pandemie. Došlo k ohrožení klientů a jejich rodin (Navrátil, 2020; Nyklová, Moree, 2021). Omezení sociálních služeb zvýšilo riziko sociální situace klientů (Caton, Chapman, 2016; Smith a kol., 2020). Ukázalo se, že jedním z možných řešení je vytvoření mezisektorového partnerství poskytovatelů sociálních služeb s cílem snížit

riziko sociální izolace u klientů v okamžiku uzavření jedné ze služeb (Smith a kol., 2020). Dalším důležitých aspektem pro poskytování sociální služby v době epidemických situací je potřeba zajištění vhodných a dostupných ochranných pomůcek (Doyle a O'Brien, 2020), které by poskytovatelé přivítali i v době mimo pandemie, v podobě určité rezervy a s tím související finanční autonomie poskytovatelů pro nákup vhodných ochranných pomůcek pro danou službu ve vazbě na typologii klientů v týdenních stacionářích.

Ve vazbě na profesionální práci s klienty týdenního stacionáře výsledky šetření ukázaly na obtížnost udržení kompetencí u klientů se zdravotním postižením v době pandemie. Dle vyjádření respondentů u klientů týdenních stacionářů docházelo k omezení procesu učení a komunikace v době pandemie a mnohdy docházelo ke snížení či ztrátě určité kompetence. Jak uvádí Courtenay a Perera (2020) je nezbytné u této cílové skupiny podporovat udržení stávajících kompetencí co nejdéle. Pokud vlivem pandemie došlo k jejich snížení, nastavit takovou odbornou podporu, aby došlo k jejich obnovení v rámci individuálního plánu klienta, a to ve spolupráci s rodinou. Z výsledků šetření vyplývá, že v průběhu pandemie se uživatelé týdenních stacionářů zcela nebo částečně ocitali mimo institucionální odbornou podporu, podpora chyběla i formálně pečujícím osobám (omezení provozu služby, přijímání nových klientů) (MPSV ČR, Sociální služby v roce 2020; 2021). Z pohledu sociálních pracovníků opatření, která byla v době pandemie uplatňována byla v řadě případů velice diskutovaná a v případě klientů týdenních stacionářů docházelo k omezování jejich kontaktu s příbuznými a dle výsledků našeho výzkumného šetření i k omezování sociálních kontaktů mezi klienty navzájem (MPSV ČR, Sociální služby v roce 2020 b; 2021). Je tedy důležité nastavit opatření a doporučení v rámci krizové řízení sociálních služeb do budoucna, a to v souladu s lidskými právy (Konůpka, 2022). Dalším identifikovaných rizikovým faktorem byla personální oblast pobytové služby týdenní stacionář. Náš výzkum potvrdil, že pracovníky v týdenních stacionářích tížila celková personální nouze, únava, vyčerpání a zhoršená nálada v týmu (Kliment, Nádvořníková, 2020; Muñoz-Moreno, Chaves-Montero, Morilla-Luchena et al., 2020). Specifická byla pro pracovníky i situace, kdy sociální služba byla uzavřena a oni cítili potřebu podpořit své klienty i jejich rodiny, ale v počáteční fázi pandemii byli velice limitováni nástroji, které by to umožnili. V takových situacích by měla být v budoucnu nastavena podpora pomáhajících pracovníků, jejich profesionální práce s klienty v tak obtížném období, jako byla pandemie COVID-19. Významnou podporou by měla být poskytovaná supervize pracovníků v sociálních službách (Michková, 2017). Kliment a Nádvořníková (2020) poukazují na nutnost průběžně mapovat podporu lidských zdrojů v této obtížné životní situaci nejen na pracovišti. Výzkum ukázal, že je nezbytné pracovat nejen s klienty v době pandemie, ale jak je důležité kontinuálně podpůrně pracovat s odborným personálem, který o klienty pečuje, a to i v době náročné, jako je doba pandemie. I v zahraničí se v rámci řešení pandemických opatření postupovalo podobně jako v ČR, a to variantou uzavření sociálních služeb nebo zachování jejich stávající podoby pouze s navýšením hygienických opatření (Embregts, Van Den Bogaard, Frielink et al., 2022).

Z výsledků výzkumného šetření se ukazuje nezbytnost zpracování metodik a opatření pro poskytování pobytová sociální služby týdenního stacionáře v době virových epidemií a jejich promítnutí do legislativních předpisů v ČR a nutnost tuto oblast zapracovat do standardů kvality sociálních služeb.

LIMITY STUDIE

V rámci předkládané výzkumné studie mohlo dojít k ovlivnění a omezení z několika důvodů.

— V rámci České republiky je tato studie jedinečná s ohledem na zaměření výzkumu na problematiku realizace sociální služby týdenní stacionář v době pandemie COVID - 19. Limitem studie může být skutečnost, že v ČR existuje pouze 48 poskytovatelů (podle registrů poskytovatelů sociálních služeb k 09/2020) této služby a celkem 14 poskytovatelů se zapojilo do výzkumného šetření, což je 29 % z celkového souboru.

— Odkaz na online dotazník byl distribuován e-mailem s podporou MPSV jako aplikačního garanta projektu. Poskytovatelé tedy mohli vnímat dotazník jako skrytou kontrolu. To mohlo snížit návratnost a způsobit zkreslení odpovědí (žádoucí odpovědi/resp. nežádoucí). Tomuto jevu jsme se snažili předejít anonymizací dotazníkového šetření.

— Jako výzkumný nástroj byl využitý dotazník, který respondenti vyplňovali v online prostoru. Jednalo o subjektivní výpověď respondentů, které mohly být ovlivněny subjektivním vnímáním a prožíváním krizové situace v době pandemie.

— Výzkumné šetření bylo realizováno v období pandemie, kdy poskytovatelé byli dlouhodobě zatíženi náročností realizace služby v krizových podmínkách. V rámci dotazníkové šetření byly zjišťovány informace mapující longitudinální vývoj situace v oblasti poskytování pobytové sociální služby týdenní stacionář. Sledován byl posun v oblasti přenosu informací a metodické podpory respondentů od začátku (tedy první vlny epidemie) — listopad, prosinec 2021. Kontinuita zajištění poskytování služby v době pandemie a s ní spojených opatření, může zkreslovat náhled respondentů na realizaci výše uvedených opatření (stírání rozdílů mezi jednotlivými obdobími).

ZÁVĚR

V době, kdy naše společnost čelí krizovým situacím, se kterými se doposud nesetkala a jejich charakter a rozsah je globální a ohrožuje zdraví a kvalitu života obyvatelstva, je nutné zrevidovat a přenastavit stávající přístupy v systému sociální ochrany. Významnou součástí jsou poskytované sociální služby klientům a jejich rodinám. Z naší výzkumné studie zaměřené na oblast poskytování pobytové služby týdenní stacionář vyplývá nezbytnost zpracování opatření a doporučení pro zřizovatele a poskytovatele tohoto typu sociálních služeb, která budou obsahovat preventivní a metodické podklady pro realizaci služby v rámci krizového řízení. V neposlední řadě by tyto materiály měly být v souladu s legislativními dokumenty v rámci resortních ministerstev. Velice důležité je vazba na kvalitu poskytované pobytové služby týdenní stacionář v době krizových situací (pandemie, epidemie) a doplnění relevantních standardů kvality sociálních služeb v tomto kontextu. Pro pracovníky v sociálních službách je zásadní jejich kontinuální podpora v krizi a výsledky směřující ke klientům se týkají kvality jejich života v době pandemie a pocit bezpečí.

POĎAKOVANIE

Tento projekt je spolufinancován ze státního rozpočtu Technologickou agenturou České republiky v rámci programu ETA. Projekt: "Změny ve vybraných sociálních službách pro osoby se zdravotním postižením v době krizového stavu vyvolaného virovým onemocněním" (TL05000413).

POUŽITÉ ZDROJE

ALIANCE PRO INDIVIDUALIZOVANOU PODPORU. 2020. *Dopady pandemie covid-19 na osoby se zdravotním postižením nebo chronickým onemocněním a jejich pečující v ČR*. [online]. Praha: Aliance pro individualizovanou podporu. [18. 8. 2021]. Dostupné z: https://nrzp.cz/wp-content/uploads/2020/06/AIP_Dopady_situace_Covid-19_na_zdravotn%C4%9B_posti%C5%BEn%C3%A9_z%C3%A1v%C4%9Bre%C4%8Dn%C3%A1_zpr%C3%A1va.pdf.

APSS ČR – Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. 2020. *COVID News* [online]. Tábor: APSS ČR. [20. 8. 2021]. Dostupné z:

<https://www.apsscr.cz/files/files/5%20COVID%20NEWSfinal.pdf>.

BRADLEY, E.H., ELKINS, B.R., HERRIN, J. et al. 2011. Health and Social Services Expenditures: Associations with Health Outcomes. *BMJ Quality & Safety*, 20(10), 826-831.

CATON, S., CHAPMAN, M. 2016. The Use of Social Media and People with Intellectual Disability: A Systematic Review and Thematic Analysis. *Journal of Intellectual and Developmental Disability*, 41(2), 125-139.

COURTENAY, K., PERERA, B. 2020. COVID-19 and People with Intellectual Disability: Impacts of a Pandemic. *Irish Journal of Psychological Medicine*. 37(3), 231-236.

ČOSIV – Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání. 2021. *Návrh opatření k mírnění negativních dopadů pandemie v oblasti vzdělávání a duševního zdraví dětí* [online]. ČOSIV. [25.5.2022]. Dostupné z: <https://cosiv.cz/cs/2021/05/26/navrh-opatreni-k-mirneni-negativnich-dopadu-pandemie-v-oblasti-vzdelavani-a-dusevniho-zdravi-deti/>.

DOODY, O., KEENAN, P.M. 2021. The Reported Effects of the COVID-19 Pandemic on People with Intellectual Disability and their Carers: a Scoping Review. *Annals of Medicine*, 53(1), 786-804.

DOYLE, L., O'BRIEN, J. 2020. A Cacophony of Protocol: Disability Services in the Context of the Covid-19 Pandemic. *Irish Journal of Sociology*. 28(3), 370-374.

EMBREGTS, P.J.C.M., VAN DEN BOGAARD, K.J.H.M., FRIELINK, N. et al. 2022. A Thematic Analysis into the Experiences of People with a Mild Intellectual Disability During The COVID-19 Lockdown Period. *International Journal of Developmental Disabilities*. 68(4), 578-582.

IVANA HAVRÁNKOVÁ, ZUZANA TRUHLÁŘOVÁ, PAVEL ZIKL, PETRA BENDO VÁ, ADÉLA MOJŽÍŠOVÁ, RADKA PRÁZDNÁ, ANETA MARKOVÁ, MICHAL NESLÁDEK. 2022. Sociální služba osobní asistence a problémové oblasti z pohledu informační a metodické podpory při poskytování služby v době pandemie Covid-19. *Fórum sociální práce (1)*, 9 - 22

HUGHES, N., ANDERSON, G. 2022. The Experience of the COVID-19 Pandemic in a UK Learning Disability Service: Lost in a Sea of Ever Changing Variables – a Perspective. *International Journal of Developmental Disabilities*. 68(3), 374-377.

JESUS, T. S., BHATTACHARJYA, S., PAPANIMITRIOU, C., BOGDANOVA, Y., BENTLEY, J., ARANGO-LASPROLLA, J. C., KAMALAKANNAN, S. 2021. Lockdown-Related Disparities Experienced by People with Disabilities during the First Wave of the COVID-19 pandemic: Scoping Review with Thematic Analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(12), 6178. <https://www.mdpi.com/1660-4601/18/12/6178>.

KENDALL, E., EHRLICH, C., CHAPMAN, K. et al. 2020. Immediate and Long-Term Implications of the COVID-19 Pandemic for People With Disabilities. *American Journal of Public Health*. 110(12), 1774-1779.

KLIMENT, P., NÁDVORNÍKOVÁ, L. 2020. Prvotní reflexe dopadu epidemie koronaviru na sociální služby v ČR. *Fórum sociální práce*, 2020 (2), 20-28.

KONŮPKA, P. 2022. *Evropská úmluva o lidských právech: praktický průvodce*. Praha: Právnická fakulta Univerzity Karlovy.

LANDERS, G.M., MINYARD, K.J., LANFORD, D. et al., 2020. A Theory of Change for Aligning Health Care, Public Health, and Social Services in the Time of COVID-19. *American Journal of Public Health*, 110(2), 178-180.

LUSKOVÁ, D., SOLICHOVÁ, L. 2020. *Doporučený postup č. 7/2020 pro COVID zóny a ochranu zaměstnanců a klientů v sociálních službách v souvislosti s onemocněním COVID-19* [online]. MPSV: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR [21.12.2022]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/DP_7_pro_COVID_zony_a_ochranu_zam%C4%9Bstnancu_a_klientu.pdf.

MICHKOVÁ, A. 2017. Místo supervize ve zdravotně sociální práci. *Logos Polytechnikos*, 8 (2), 122-128.

MPSV ČR. 2006-2022. *Registr poskytovatelů sociálních služeb*. [online]. [cit. 26. 5. 2022]. Dostupné z: <http://iregistr.mpsv.cz>.

MPSV. 2020a. *Doporučený postup č. 14/2020, Doporučení pro aplikaci krizového usnesení Vlády ČR ohledně zákazu návštěv a zákazu vycházení v sociálních službách a doporučení pro aplikaci krizového usnesení Vlády ČR týkající se přerušování na základě uzavřené smlouvy s uživatelem podle § 91 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách* [online]. Praha: MPSV. [23. 5. 2022]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Doporu%C4%8Den%C3%BD+postup+14_20.pdf.

MPSV. 2020b. *Doporučený postup č. 16/2020, Doporučení pro sociální pracovníky krajských a obecních úřadů při podpoře neformálně pečujících v situaci pandemie COVID-19* [online]. Praha: MPSV. [26. 5. 2022]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Doporu%C4%8Den%C3%BD+postup+%C4%8D.+16_2020_Doporu%C4%8Den%C3%AD+pro+SP+jak+podpo%C5%99it+neform%C3%A1ln%C4%9B+pe%C4%8Duj%C3%ADc%C3%AD_27102020.pdf.

MPSV. 2021. *Sociální služby v roce 2020* [online]. Praha: MPSV. [20. 5. 2022]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1248138/22_12_2020_TZ_Socialni_sluzby_podpora_2020a.pdf/e21bb578-4181-78fc-7f3d-b6fd795a10f3.

MUÑOZ-MORENO, R., CHAVES-MONTERO, A., MORILLA-LUCHENA, A., VÁZQUEZ-AGUADO, O. et al. 2020. COVID-19 and Social Services in Spain. *PLOS ONE*. 15(11).

MZ ČR. 2020. *Mimořádné opatření: uzavření základních, středních a vysokých škol od 11.3.2020* [online]. Praha: MZČR. [26.5.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/mimoradne-opatreni-uzavreni-zakladnich-strednich-a-vysokych-skol-od-11-3-2020/>.

NAVRÁTIL, P. 2020. *Antiopresivní přístupy v sociální práci s rodinami* [online]. Sociální práce. [21.3.2022]. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/online-clanky/antiopresivni-pristupy-v-socialni-praci-s-rodinami/>.

NYKLOVÁ, B., MOREE, D. 2021. *Násilí na ženách v souvislosti s COVID-19: výzkumná zpráva* [online]. Praha: Akademie věd České republiky a Univerzita Karlova. [8.6.2022] Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/publikace/nasili-na-zenach-v-souvislosti-s-covid-19>.

SMITH, M.L., STEINMAN, L.E., CASEY, E.A. 2020. Combatting Social Isolation Among Older Adults in a Time of Physical Distancing: The COVID-19 Social Connectivity Paradox. *Frontiers in Public Health*. 8, 403.

ROSE, J., WILLNER, P., COOPER, V. et al. 2022. The Effect on and Experience of Families with a Member who has Intellectual and Developmental Disabilities of the COVID-19 Pandemic in the UK: Developing an Investigation. *International Journal of Developmental Disabilities*. 68(2), 234-236.

TRUHLÁŘOVÁ, Z., HAVIGEROVÁ, J., HAVIGER, J. 2021. *Analýza dopadů pandemické zkušenosti na sociální pracovní pracovníky ve veřejné správě* [online]. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzita Hradec Králové. [28.1.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.17105819.v2>.

Usnesení č. 79/2020 Sb., Usnesení vlády České republiky č. 207 o zajištění poskytování péče v zařízeních sociálních služeb po dobu trvání nouzového stavu.

Vláda ČR. 2021. *Zpráva o dopadech pandemie COVID-19 na vzdělávání* [online]. Praha: Vláda ČR. [26. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/>.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, novelizován zákonem 261/2021 Sb. ve znění pozdějších předpisů, kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci.

Zikl, P., Marková, A., Nesládek, M., Bendová, P., Havránková, I., Mojžíšová, A., Prázdna, R. & Truhlářová, Z. 2022. Changes in Social Services for People with Disabilities in the State of Emergency Instigated by COVID-19—Results of Preliminary Research. *Czech & Slovak Social Work/Sociální Práce/Sociálna Práca*, 22(4).4 -20.

O AUTOROCH

Adéla Mojžíšová působí na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V současné době působí na Ústavu sociálních a speciálně-pedagogických věd. Jejími hlavními odbornými a výzkumnými zájmy je sociální práce s rodinou, case management a supervize v sociální práci. Pravidelně přednáší na zahraničních univerzitách, účastnila se mnoha mezinárodních i domácích vědeckých konferencí a je autorkou řady vědeckých a odborných článků.

Zuzana Truhlářová působí na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové jako odborná asistentka. Věnuje se problematice sociální péče o seniory, a to jak z pohledu domácí péče, tak institucionální, v kontextu výkonu sociální práce a problematice odborného vzdělávání v oblasti sociální práce a speciální pedagogice v pregraduální přípravě studentů. Je (spolu)autorkou publikací ve vědeckých časopisech indexovaných v databázích WoS a Scopus a dalších odborných textů. Je členkou profesních a odborných organizací.

Aneta Marková je speciální pedagožka, výzkumný pracovník a hlavní řešitel projektu TAČR. Působí na Katedře speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity a ve své přednáškové a publikační činnosti se zaměřuje na problematiku mentálního a kombinovaného postižení. Zároveň působí ve Národním pedagogickém institutu ČR jako odborný garant a koordinátor programů DVPP.

Pavel Zikl je profesí speciální pedagog, pracuje jako docent na PdF UHK a ve své práci se zaměřuje na problematiku vzdělávání a ucelené rehabilitace osob se zdravotním postižením (zejména mentálním a kombinovaným). Mimo působení na univerzitě dlouhodobě pracoval jako učitel/speciální pedagog a spolupracuje se sociálními službami pro osoby se zdravotním postižením.

Michal Nesládek je psycholog, pracuje jako specialista destigmatizace v Národním ústavu duševního zdraví. Dlouhodobě se věnuje výzkumné činnosti a analýze dat, v minulosti pracoval jako výzkumný pracovník v Národním ústavu pro vzdělávání.

Petra Bendová je speciální pedagožka. Zaměřuje se zejména na intervenci o děti i dospělé s narušenou komunikační schopností, mentálním postižením, PAS, ale i tělesným a kombinovaným postižením. Pracovala v SPC, jako konzultant Centra pomoci handicapovaným UPOL i jako logoped v resortu MŠMT ČR i MZ ČR. Působí jako odborná asistentka na ÚPPSP PdF UHK a na ÚSS PdF UPOL. Spolupracuje s NPI ČR. Odborné portfolio průběžně doplňuje o speciálněpedagogické specializační kurzy.

Ivana Havránková pracuje jako vedoucí sociálních služeb v České abilympijské asociaci, z. s. a zároveň působí jako externista na Ústavu sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové. PhDr. Ivana Havránková je externí doktorandka Ústavu sociální práce a sociální politiky FSV UCM v Trnavě.

Radka Prázdna je profesí speciální pedagožka, pracuje jako vysokoškolský pedagog na Zdravotně sociální fakultě a Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ve svých přednáškových a publikačních aktivitách se zaměřuje na školní a sociální inkluzi jedinců se speciálními potřebami. Souběžně téměř dvacet let vykonávala přímou pedagogickou činnost jako speciální pedagog s jedinci se zrakovým postižením v základním vzdělávání a v Centru podpory studentů se specifickými vzdělávacími potřebami JU.

Kontakt

doc. PhDr. Adéla Mojžíšová, Ph.D. (mojzis@zsf.jcu.cz)

Ústav sociálních a speciálněpedagogických věd

Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

J. Boreckého 1167/27, České Budějovice, 370 05

Mgr. Zuzana Truhlářová, Ph.D. (zuzana.truhlarova@uhk.cz)

Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové

Rokitanského 62, Hradec Králové, 500 03

Mgr. Aneta Marková, Ph.D. (amarkova@jcu.cz)

Katedra speciální pedagogiky

Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Dukelská 9, České Budějovice

Mgr. et Mgr. Radka Prázdna, Ph.D. (rprazdna@zsf.jcu.cz)

Katedra speciální pedagogiky

Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Dukelská 9, České Budějovice

Mgr. Ivana Havránková (ivana.havrankova@uhk.cz)

Česká abilympijská asociace, z.s., Centrum Kosatec

Sladkovského 2824, Pardubice, 530 02

Revue sociálnych služieb, ročník 3, číslo 1, rok 2023

Vydavateľ: Fakulta sociálnych vied, UCM v Trnave, Bučianska 4/A, 917 01 Trnava

<https://rss.fsvucm.sk/index.php/rss/index>

DOI: <https://doi.org/10.34135/rss.230104>

doc. PhDr. Pavel Zíkl, Ph.D. (pavel.zíkl@uhk.cz)

Ústav primárnej, preprimárnej a špeciálnej pedagogiky

Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové

Rokitanského 62, Hradec Králové, 500 03

Mgr. Michal Nesládek (michal.nesladek@nudz.cz)

Národní ústav duševního zdraví

Topolová 748, Klecany, 250 67

PhDr. Petra Bendová, Ph.D. (petra.bendova@uhk.cz)

Ústav primárnej, preprimárnej a špeciálnej pedagogiky

Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové

Rokitanského 62, Hradec Králové, 500 03